

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет суспільно-гуманітарних наук
Кафедра історії України

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
«__» _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«УНІВЕРСИТЕТСЬКІ СТУДІЇ»

для студентів

спеціальності: **032 Історія та археологія**

рівня вищої освіти: **першого (бакалаврського)**

освітньої програми: **032.00.02 Історія та археологія**

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 0548/23
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)
«__» _____ 2023 р.

Київ – 2023

Розробники:

Гедьо Анна Володимирівна, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України Київського університету імені Бориса Грінченка;

Куцик Руслан Ростиславович, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладачі:

Гедьо Анна Володимирівна, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України Київського університету імені Бориса Грінченка.

Куцик Руслан Ростиславович, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри історії України. Протокол від 28 серпня 2023 р. № 1.

Завідувач кафедри А.В. Гедьо

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 032.00.02 Історія та археологія 28 серпня 2023 р.

Гарант освітньої програми Г.В. Саган

Робочу програму перевірено 28 серпня 2023 р.

Заступник декана В.М. Завадський

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), «_____» _____ 20__ р., протокол №__.

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), «_____» _____ 20__ р., протокол №__.

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), «_____» _____ 20__ р., протокол №__.

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), «_____» _____ 20__ р., протокол №__.

© Гедьо А.В., Куцик Р.Р., 2023 р.

©Київський університет імені Бориса Грінченка, 2023 р.

1. Опис навчальної дисципліни
Навчальна дисципліна «Я-студент»

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
Вид дисципліни	Обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів / годин	1/30
Курс	1
Семестр	1
Кількість змістових модулів з розподілом:	1
Обсяг кредитів	1
Обсяг годин, в тому числі:	30
Аудиторні	14
Модульний контроль	2
Самостійна робота	14
Форма семестрового контролю	залік

Навчальна дисципліна «Лідерство служіння»

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
Вид дисципліни	Обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів / годин	1/30
Курс	1
Семестр	1
Кількість змістових модулів з розподілом:	1
Обсяг кредитів	1
Обсяг годин, в тому числі:	30
Аудиторні	14
Модульний контроль	2
Самостійна робота	14
Форма семестрового контролю	залік

Навчальна дисципліна «Вступ до спеціальності»

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
Вид дисципліни	Обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів / годин	2/60
Курс	1
Семестр	1
Кількість змістових модулів з розподілом:	2
Обсяг кредитів	2
Обсяг годин, в тому числі:	60
Аудиторні	28
Модульний контроль	4
Самостійна робота	28
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Курс «Університетські студії» складається з трьох навчальних дисциплін «Я-студент», «Лідерство служіння» та «Вступ до спеціальності».

Загальною метою курсу «Університетські студії» є допомога студентам увійти в нове для них навчальне середовище Університету, подолати організаційні труднощі першого року навчання, проявити свої найкращі якості, сформувати лідерські якості, розкрити основні принципи і засади історичної науки, сформування розуміння того, хто такий історик і яке його суспільне значення.

Метою навчальної дисципліни «Я-студент» є сприяння адаптації студентів до навчального середовища Університету та надання студентам розуміння основних засад навчання за кредитно-модульною системою.

Завдання навчальної дисципліни «Я-студент»:

- 1) ознайомити студентів з основними етапами історії освіти в Україні, зокрема й історією Київського університету імені Бориса Грінченка;
- 2) простежити основні віхи життєвого шляху та внеску Б.Д. Грінченка в розвиток освіти в Україні;
- 3) ознайомити студентів із основними засадами студентського життя, правами і обов'язками студента, особливостями студентської діяльності, засобами її оптимізації, місією, візією та цінностями Університету Грінченка;
- 4) розкрити основні принципи функціонування Болонської системи освіти в Україні, поняття кредитно-модульної системи та систему оцінювання знань студентів;
- 5) ознайомити з цифровим середовищем Університету, його функціональними можливостями під час навчання;
- 6) сприяти розвитку вміння викладати складну комплексну інформацію у стислій формі усно та письмово, застосовувати комунікативні дискурси під час навчання;
- 7) розкрити основні принципи здійснення навчання через дослідження, роз'яснити що таке індивідуальне завдання, курсова, дипломна та магістерська роботи;
- 8) роз'яснити важливість самовдосконалення, самоконтролю і саморегуляції у навчальному процесі.

Метою навчальної дисципліни «Лідерство служіння» є формування у студентів соціальної відповідальності та системи спеціальних знань у галузі лідерства, розуміння концептуальних основ лідерства служіння та розвиток лідерських якостей.

Завдання навчальної дисципліни «Лідерство служіння»:

- 1) формування лідерського світогляду на основі вивчення та засвоєння теоретичних положень сучасної лідерської парадигми та практичного досвіду світових і вітчизняних лідерів;
- 2) розвиток управлінських, соціально-психологічних, лідерських якостей та компетенцій, здатних підвищувати ефективність професійної діяльності;

- 3) формування небайдужої, активної позиції у вирішенні проблем як особистого життя, так і професійної та суспільної сфер діяльності;
- 4) вироблення мотивації та прагнення до лідерства;
- 5) сприяння формуванню оптимістичного сприйняття навколишнього середовища, стійкості у стресових і кризових ситуаціях;
- 6) створення й закріплення позитивного досвіду лідерської поведінки та взаємодії з іншими учасниками команди.

Метою навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності» є: ознайомити студентів із основами майбутньої фахової діяльності, зокрема, сформуванню уявлення про специфіку історичного пізнання та особливості проведення історичних досліджень.

Завдання навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності»:

- 1) навчити студентів методологічним та теоретичним основам історії, історичного джерелознавства та історіографії;
- 2) з'ясувати основні концептуальні напрямки розвитку історичної науки;
- 3) набути навички орієнтування в оцінках тих чи інших історико-філософських концепцій і парадигм, володіти основами джерелознавчого тлумачення історичних свідочств;
- 4) усвідомлювати сутність політичних і соціокультурних подій з точки зору історичного досвіду;
- 5) застосовувати набуті знання в навчальному процесі;
- 6) формувати позитивне ставлення до майбутньої професійної діяльності.

Програмні компетентності курсу «Університетські студії» відповідно до освітньої програми 032.00.02 Історія та археологія першого (бакалаврського) рівня вищої освіти:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 9. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 10. Здатність працювати в команді.

СК 1. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.

СК 3. Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.

СК 4. Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.

СК 8. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

3. Результати навчання за дисципліною

По закінченні вивчення курсу студенти повинні:

знати:

1) основні поняття: вища освіта, університет, Київський університет імені Бориса Грінченка, Борис Грінченко, Болонська система освіти, кредитно-модульна система, лекція, семінарське заняття, практичне заняття, лабораторне заняття, модульна контрольна робота, індивідуальне завдання, есе, реферат, курсова робота, дипломна робота, магістерська робота, система електронного навчання, студент, студентська група, студентський офіс, цифровий кампус, лідерство, історія, методи історичного дослідження, професія історика;

2) історію, місію, візію та цінності Київського Університету імені Бориса Грінченка;

3) основні показники ефективної командної взаємодії, особливості процесу формування команди та особливості роботи в ній, переваги прийняття групових рішень;

4) підходи до постановки та досягнення життєвих цілей, формування нових корисних звичок, що допоможуть досягти успіхів у майбутній професійній діяльності;

5) значення особистісного та професійного самовизначення, саморозвитку та самоменеджменту на шляху до успіху в житті;

6) етапи розвитку історичної науки;

7) внесок найвизначніших науковців у становлення наукової картини минулого;

8) специфіку історичної науки;

9) джерела історичного знання;

10) методологічні засади історичного дослідження;

11) понятійно-термінологічний апарат історичної науки;

уміти:

1) самостійно організувати свою діяльність, а також працювати в команді, відповідати за хід і результати власного навчання;

2) використовувати ефективні методи і прийоми роботи з інформацією (навички слухання (аудіювання), читання, конспектування тощо), різноманітні форми й види усного та писемного мовлення (доповідь, виступ, дискусія, диспут, есе, реферат, особливості їх підготовки, структури, оформлення);

3) використовувати цифрові можливості Університету Грінченка у навчальній діяльності;

4) застосовувати методи і прийоми особистісного та професійного самовизначення, саморозвитку та самоменеджменту, самопрезентації;

5) організувати власну навчальну діяльність;

6) самостійно шукати наукову інформацію з конкретної проблеми;

7) орієнтуватися в досягненнях історичної науки;

8) організувати особисту науково-дослідну діяльність;

9) застосовувати сучасні методи та концептуальні підходи для аналізу історичних фактів.

Програмні результати навчання за курсом «Університетські студії» відповідно до освітньої програми 032.00.02 Історія та археологія першого (бакалаврського) рівня вищої освіти:

ПРН 4. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі;

ПРН 6. Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії;

ПРН 12. Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій і спільнот;

ПРН 13. Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.

ПРН 14. Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології;

ПРН 15. Уміти планувати навчання відповідно до діючих навчальних програм, дотримуючись вимог Державного стандарту базової і повної середньої освіти, з використанням різних організаційних форм та засобів навчання, визначати функції, мету та завдання навчання історії, готувати і проводити уроки різних типів, в тому числі у дистанційному форматі.

4. Структура навчальної дисципліни
Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Навчальна дисципліна «Я-студент»							
Тема №1. Мій університет	4	2					2
Тема №2. Я-студент-грінченківець	4	2					2
Тема №3. Навчальний процес та основні його складові	4	2					2
Тема №4. Цифрове середовище університету	4	2					2
Тема №5. Як мені краще організувати навчання	4		2				2
Тема №6. Навчання через дослідження	4		2				2
Тема №7. Самостійна робота студента, його саморозвиток та саморегуляція	4		2				2
Модульний контроль	2						
Разом:	30	8	6				14
Навчальна дисципліна «Лідерство служіння»							
Тема №1. Знайомство	4			2			2
Тема №2. Лідерство	4			2			2
Тема №3. Служіння як основний вид діяльності лідера	4			2			2
Тема №4. Корпоративна культура Університету та лідерство служіння	4			2			2
Тема №5. Лідерство у власній професії	4			2			2
Тема №6. Створення команди та особливості командної роботи	4			2			2
Тема №7. Конфлікти та способи їх розв'язання з позиції лідерства служіння	4			2			2
Модульний контроль	2						
Разом:	30			14			14

Навчальна дисципліна «Вступ до спеціальності»							
Змістовий модуль 1. Розвиток історії як науки							
Тема №1. Специфіка історичного пізнання	6	2					4
Тема №2. Розвиток теоретичних засад історичної науки	12	4	4				4
Тема №3. Структура історичних дисциплін	9	2	2				5
Модульний контроль	2						
Разом:	29	8	6				13
Змістовий модуль 2. Основи наукового дослідження з історії							
Тема №4. Історичні джерела та методи роботи з ними	9	2	2				5
Тема №5. Історіографія та методологія історичних студій	9	2	2				5
Тема №6. Основи наукового дослідження з історії	11	2	4				5
Модульний контроль	2						
Разом:	31	6	8				15
Всього	60	14	14				28
Разом за курс	120	22	20	14			56

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Я-СТУДЕНТ

Тема №1. Мій університет

План лекції

1. Зародження ідеї університету в добу античності.
2. Середньовічні європейські університети, навчальні заклади на теренах сучасної України.
3. Витоки та шляхи розвитку Київського університету імені Бориса Грінченка.
4. Місія Університету, пріоритети і принципи розвитку Університету.
5. Борис Грінченко – видатна постать української історії, його педагогічна, літературна, видавнича та фольклористична діяльність.

Основні поняття теми: Піфагорійський союз, Академія Платона, квадривіум, Лікей, симпозіум, Мусейон Птоломея, Болонський університет, курси Київського навчального округу, Вищі трирічні педагогічні курси імені Б. Д. Грінченка, Київський міський інститут удосконалення вчителів, Київський міжрегіональний інститут удосконалення вчителів імені Б. Д. Грінченка, Київський міський педагогічний університет імені Б. Д. Грінченка, Київський університет імені Бориса Грінченка, структура університету, прапор Університету, гімн Університету, Борис Грінченко.

Тема №2. Я-студент-грінченківець

План лекції

1. Студент у системі суспільних відносин.
2. Соціальні портрети сучасного студента і студента Київського університету імені Бориса Грінченка.
3. Права та обов'язки студентів-грінченківців.
4. Студентська група.
5. Студентське самоврядування та наукове товариство.

Основні поняття теми: студент, студентство, соціальний статус студента, самооцінка, професійне самовизначення, особливості діяльності студентів, права та обов'язки студентів, студентська академічна група, лідер, об'єкт, суб'єкт навчально-професійної діяльності, мета діяльності.

Тема №3. Навчальний процес та основні його складові

План лекції

1. Болонський процес як процес європейських реформ, спрямований на створення спільної Зони європейської вищої освіти.
2. Кредитно-модульна система організації навчального процесу.
3. Форми організації навчання.
4. Форми контролю успішності студентів.

Основні поняття теми: Болонський процес, кредитно-модульна система організації навчального процесу, форми організації навчального процесу, контроль успішності в Університеті, система оцінювання навчальних досягнень студента.

Тема №4. Цифрове середовище університету

План лекції

1. Офіційний сайт Університету Грінченка.
2. Вікі портал Університету. Інформаційні ресурси та послуги Бібліотеки.
3. Корпоративна електронна пошта.
4. Система електронного навчання Університету.

Основні поняття теми: офіційний сайт Університету Грінченка, сторінка в соціальній мережі, студентський офіс, цифровий кампус, корпоративна електронна пошта, Вікі портал Університету Грінченка, Бібліотека Університету Грінченка, система електронного навчання, Moodle, електронний навчальний курс.

Тема №5. Як мені краще організувати навчання

План семінарського заняття

1. Навчання як комунікативний процес.
2. Усне мовлення, його види та форми.
3. Спілкування з аудиторією та зворотній зв'язок.
4. Читання та його роль у навчальній діяльності студентів.
5. Конспект як форма успішної організації навчання.
6. Пошук інформації.

Основні поняття теми: навчання, комунікація, слухання, усне мовлення, діалог, полілог, виступ, доповідь, дискусія, диспут, спілкування з аудиторією, публіка, зворотній зв'язок, читання, тематичні виписки, тези, конспект, інформація.

Тема №6. Навчання через дослідження

План семінарського заняття

1. Навчання та наука.
2. Есе, реферат та ІНДЗ.
3. Курсова робота.
4. Дипломна робота.
5. Магістерська робота.
6. Академічна доброчесність.

Основні поняття теми: наукове дослідження, Есе, реферат, ІНДЗ, курсова робота, дипломна робота, магістерська робота, академічна доброчесність.

Тема №7. Самостійна робота студента, його саморозвиток та саморегуляція

План семінарського заняття

1. Самостійна робота як форма навчальної діяльності.
2. Особистісне та професійне самовизначення.
3. Самоорганізація.
4. Самоаналіз та самокритика.
5. Бути професіоналом своєї справи.

Основні поняття теми: самостійна робота, особистісне самовизначення, професійне самовизначення, самоорганізація, самоаналіз, самокритика.

ЛІДЕРСТВО СЛУЖІННЯ

Тема №1. Знайомство

Мета: познайомити учасників з особливостями дисципліни та його завданнями; створити доброзичливу та відкритую атмосферу; визначити очікування учасників; познайомити учасників один із одним.

Матеріали та обладнання: кольорові олівці; аркуші А4; правила роботи в групі (презентація).

План практичного заняття

1. Мета та завдання дисципліни «Лідерство служіння».
2. Перше знайомство та очікувані результати.
3. Методи створення доброзичливої та відкритої атмосфери в групі.
4. Універсальні цінності як засіб налагодження комунікації.

Практичні вправи:

- Вправа «Андрій, апельсин, Амстердам» (15–20 хв.)
- Вправа «Хто я?» (15–20 хв.)
- Вправа «Дзеркало» (15–20 хв.)
- Вправа «Скарб мого серця» (15–20 хв.)
- Вправа «Ти знаєш, хто ти?» (7 хв.)

Тема №2. Лідерство

Мета: визначити поняття лідерство, розмежувати його з поняттями «керівництво», «управління», «влада»; ознайомити студентів з теоріями та концепціями лідерства; визначити основні принципи лідерства служіння.

Матеріали та обладнання: зошит; відеоматеріали (епізод із фільму «Володар пернів, перша частина»); пластикові стаканчики, гумки для грошей, нитки; ватман (аркуші фліпчарту), маркери.

План практичного заняття

1. Поняття про лідерство.
2. Теорії, концепції та стилі лідерства.
3. Головні риси лідерства та особисті якості лідера.
4. Критика лідерства.

Практичні вправи:

- Вправа «Стихія лідера» (10–15 хв.)
- Вправа «Ознаки лідерства» (10–15 хв.)
- Вправа «Штовхай – веди» (10–15 хв.)
- Перегляд відео «Володар перстнів: Братство перстня» (10–15 хв.)

Тема №3. Служіння як основний вид діяльності лідера

Мета: визначити поняття служіння у контексті лідерства; розмежувати поняття «бажання» та «потреби»; ознайомитися з ієрархією потреб А.Маслоу; ознайомитися з поглядом Р. Грінліфа на типи лідерів.

Матеріали та обладнання: роздатковий матеріал (кейси), піраміда потреб (презентація), відеоматеріали (епізод із к/ф «Бейб »).

План практичного заняття

1. Поняття служіння у контексті лідерства.
2. Бажання та потреби.
3. Ієрархія потреб Абрагама Маслоу.
4. Концепція лідерства служіння Роберта Грінліфа.
5. Уміння слухати як ключовий навик лідера.

Практичні вправи:

- Вправа «Ідеальний лідер – ідеальний слуга» (15–20 хв.)
- Вправа «Гаманець лідера» (10–15 хв.)
- Вправа «Телефон» (10–15 хв.)
- Вправа «Відмінності» (15 хв.)
- Вправа «Лего» (15 хв.)
- Вправа «Рахуємо» (10 хв.)

Тема №4. Корпоративна культура Університету та лідерство служіння

Мета: визначити основне завдання університету та його роль у розвитку лідерства; ознайомитися з місією університету та основними цінностями; порівняти особистісні цінності та цінності університету; розробити цінності навчальної групи.

Матеріали та обладнання: секундомір, зошит, аркуші паперу А№, маркери

План практичного заняття

1. Роль університету у формуванні лідерських якостей.
2. Корпоративна культура Університету Грінченка.

3. Місія та цінності Університету Грінченка.

Практичні вправи:

- Мозковий штурм «Університет і ми» (15 хв.)
- Діагностична вправа «Що я знаю про Університет» (10 хв.)
- Обговорення «Демонстрація цінностей» (5–10 хв.)
- Вправа «Цінності єднають?» (20 хв.)

Тема №5. Лідерство у власній професії

Мета: розкрити потенціал студентів та особливості їх характеру.

Матеріали та обладнання: аркуші А4, ручки, маркери, лінійки, ножиці.

План практичного заняття

1. Лідери в історії.
2. Як стати лідером у своїй професії.

Практичні вправи:

- Вправа «Мій кумир» (5–10 хв.)
- Вправа «Світе, почуй мене!» (10–15 хв.)
- Вправа «Я-лідер» (5–10 хв.)
- Вправа «Моя книга» (10–15 хв.)
- Вправа «Через сто років» (10–15 хв.)

Тема №6. Створення команди та особливості командної роботи

Мета: розмежувати поняття «група», «команда», «колектив», «громада»; розглянути способи залучення інших до спільної діяльності; проаналізувати способи розвитку лідерського потенціалу членів команди; визначити основні критерії успішної команди.

Матеріали та обладнання: аркуші А4, кульки (по шість на кожну міні-групу), скотч (за кількістю міні-груп), ножиці (за кількістю міні-груп).

План практичного заняття

1. Поняття про команду.
2. Методи залучення інших до спільної діяльності.
3. Місце лідера у команді.
4. Критерії успішної команди.

Практичні вправи:

- Вправа «Повітряні хмарочки» (20 хв.)
- Вправа «Дрім Тім» (10 хв.)
- Вправа «Лист пошани» (10–15 хв.)
- Вправа «Палиця довіри» (10–15 хв.)
- Вправа «Сіли-встали» (10–15 хв.)

Тема №7. Конфлікти та способи їх розв'язання з позиції лідерства служіння

Мета: визначити поняття конфлікту, його види та причини; розглянути стилі поведінки у конфліктних ситуаціях (за Кеннетом Томасом та Ральфом Кілманном); визначити шляхи розв'язання конфліктів.

Матеріали та обладнання: торбинка з різноманітними предметами (стрічка, шматочок крейди, фігурка, наліпки тощо), м'яч, зошит, картки із фразами, палиця для тенту.

План практичного заняття

1. Поняття про конфлікт, його види та причини.
2. Стилi поведінки у конфліктних ситуаціях.
3. Шляхи вирішення конфлікту.
4. Роль лідера у вирішенні конфлікту.

Практичні вправи:

1. Вправа «Що я знаю про конфлікт?» (10 хв.)
2. Вправа «Алфавіт емоцій» (10 хв.)
3. Діагностична вправа «Я у конфлікті: тест К. Томаса» (10 хв.)
4. Вправа «Гідна відповідь» (10 хв.)
5. Вправа «Нас з тобою єднає...» (10 хв.)
6. Вправа «Лідер у конфлікті» (10 хв.)

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Тема №1. Специфіка історичного пізнання

1. «Історія» - це про Що чи про Кого?
2. Категоріальний апарат історії.
3. Призначення історика.
4. Історик і війна.

Основні поняття: історія, історик, хронологія, періодизація, ера, нова ера, епоха, історична доба, період, суспільні процеси, глобалізація, .

Рекомендована література:

1. Алексєв Ю. М., Кравченко Н. М., Крижанівська В. В. Вступ до історії: Курс лекцій. Навч. посібник. К., 2008. 296 с.
2. Яковенко Н. Вступ до історії. К.: Критика, 2007. 375 с.
3. Колінгвуд Робін Дж. Ідея історії. Київ, 1996.
4. Блок М. Апологія історії або ремесло історика. Київ., 2018.

5. Заборонити рашизм / В. Огнев'юк , В. Андрєєв, В. Брехуненко, М. Відейко, Б. Гуменюк, І. Гирич, Л. Масенко, Ю. Митрофаненко, В. Огризко, О. Палій, В. Піскун, П. Полянський, В. Сергійчук, П. Чернега; за заг. ред. В. Піскун. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2023. 252 с.
6. Якубова Л. Рашизм: Звір у безодні. Київ: Інститут історії України НАН України, 2023. 318 с.

Тема №2. Розвиток теоретичних засад історичної науки

1. Основні напрями розвитку історичної думки за доби античності.
2. Історична думка епохи Відродження.
3. Просвітники і розвиток історичних знань.
4. Доба Романтизму та історична думка.
5. Позитивізм та його течії.
6. Школа анналів.
7. Нові напрями «території історика».

Основні поняття: Стародавня Греція, Античність, Стародавній Рим, Середньовіччя, Візантійська імперія, Відродження, Ренесанс, Новий час, ранньомодерна історія, національне відродження, антропоцентризм, гуманізм, бароко, Просвітництво, позитивізм, історична антропологія, усна історія, історична пам'ять.

Рекомендована література:

1. Алексєв Ю. М., Кравченко Н. М., Крижанівська В. В. Вступ до історії: Курс лекцій. Навч. посібник. К., 2008. 296 с.
2. Яковенко Н. Вступ до історії. К.: Критика, 2007. 375 с.
3. Колінгвуд Робін Дж. Ідея історії. Київ, 1996.
4. Блок М. Аполוגія історії або ремесло історика. Київ., 2018.
5. Історик і Влада. Колективна монографія / Відповідальний редактор В.Смолій; творчий керівник проекту І. Колесник. К.: Інститут історії України НАН України, 2016.

Тема №3. Структура історичних дисциплін

1. Структура історичних дисциплін, їх класифікації.
2. Дисципліни, що вивчають окремі типи і види джерел.
3. Дисципліни, що розробляють спеціальні методи роботи з джерелами.
4. Спеціальні галузі історичної науки.

Основні поняття: спеціальні галузі історичної науки, спеціальні історичні дисципліни, археологія, джерелознавство, палеографія, епістологія, геральдика, сфрагістика, генеалогія, боністика, нумізматика, джерелознавство, архівознавство, історична хронологія.

Рекомендована література:

1. Спеціальні історичні дисципліни: довідник / за ред. І.Н. Войцехівської. К., 2008.
2. Яковенко Н. Вступ до історії. К.: Критика, 2007. 375 с.
3. Алексєв Ю. М., Кравченко Н. М., Крижанівська В. В. Вступ до історії: Курс лекцій. Навч. посібник. К., 2008. 296 с.

Тема №4. Історичні джерела та методи роботи з ними

1. Поняття історичного факту та історичного джерела.
2. Потенційна та актуалізована джерельна база.
3. Типи та види джерел, їх класифікація.
4. Особливості критики джерел.

Основні поняття: історичне джерело, усні джерела, письмові джерела, зображальні джерела, речові джерела, зовнішня критика, внутрішня критика, методи дослідження, аналіз, синтез, індукція, дедукція.

Рекомендована література:

1. Богдашина О.М. Джерелознавство історії України: Теорія, методика, історія: Навч.-метод. посібник. Х., 2005.
2. Воронов В.І. Джерелознавство історії України. Дніпропетровськ, 2003.
3. Історичне джерелознавство: Підручник/ За ред. Я.С. Калакури. К., 2002.
4. Історичне джерелознавство: Підручник/ За ред. Я.С. Калакури. К., 2017.
5. Кулешов С. Документальні джерела наукової інформації. К., 1995.
6. Макарчук С. Історичні неписемні джерела. Л., 2002.
7. Макарчук С. Писемні джерела історії України: Курс лекцій. Львів, 1999.
8. Яковенко Н. Вступ до історії. К.: Критика, 2007. 375 с.

Тема №5. Історіографія та методологія історичних студій

1. Історіографія дослідження.
2. Роль гіпотези у історичному дослідженні.
3. Принципи та підходи в історичному дослідженні.
4. Методи історичного пізнання.
5. Поняття як інструментарій історика.

Основні поняття: історіографія, історична пам'ять, історіографія проблеми. принципи пізнання: об'єктивності, історизму, всебічності, методи: логічної послідовності, типологізації та класифікації, проблемно-тематичний, хронологічний, порівняльно-історичний, аналітичний, описовий.

Рекомендована література:

1. Алексєв Ю. М., Кравченко Н. М., Крижанівська В. В. Вступ до історії: Курс лекцій. Навч. посібник. К., 2008. 296 с.
2. Нові підходи до історіописання / За ред. П. Берка. К.: Ніка-центр, 2013. 268 с.
3. Яковенко Н. Вступ до історії. К.: Критика, 2007. 375 с.

Тема №6. Основи наукового дослідження з історії

1. Курсова робота як перший досвід науково-дослідної роботи студента.
2. Послідовність підготовки курсової роботи
3. Оформлення текстового матеріалу. Науковий стиль.
4. Оформлення науково-довідкового апарату.

Основні поняття: курсова робота, вибір теми, актуальність наукової проблеми, пошук літератури з проблеми, каталоги, історіографічний аналіз, джерельна база, методологія, структура наукового дослідження (реферату, курсової), науковий стиль, апробація дослідження, презентація.

Рекомендована література:

1. Алексєв Ю. М., Кравченко Н. М., Крижанівська В. В. Вступ до історії: Курс лекцій. Навч. посібник. К., 2008. 296 с.
2. Гедьо А. В., Будзар М. М. Методичні рекомендації для підготовки бакалаврських та магістерських робіт. Київ: Київський університеті мені Бориса Грінченка, 2023. URL: https://fshn.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/derzh_atest/2022-2023/%D0%9C%D0%B5%D1%82.%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4.032%D0%B1%D0%B0%D0%BA%D0%BC%D0%B0%D0%B3.pdf
3. Нові підходи до історіописання / За ред. П. Берка. К.: Ніка-центр, 2013. 268 с.
4. Яковенко Н. Вступ до історії. К.: Критика, 2007. 375 с.
5. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. К.: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 16 с.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Навчальна дисципліна «Я-студент»

Вид діяльності студента		Модуль 1
--------------------------------	--	-----------------

	Максимальна к-сть балів за одиницю	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	4	4
Відвідування семінарських занять	1	3	3
Відвідування практичних занять	1	-	-
Робота на семінарському занятті	10	3	30
Робота на практичному занятті	10	-	-
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	7	35
Виконання модульної роботи	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-
Разом			97
Розрахунок коефіцієнта: $100/97=1,03$			

Навчальна дисципліна «Лідерство служіння»

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	-	-
Відвідування семінарських занять	1	-	-
Відвідування практичних занять	1	7	7
Робота на семінарському занятті	10	-	-
Робота на практичному занятті	10	7	70
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	7	35
Виконання модульної роботи	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-
Разом			137
Розрахунок коефіцієнта: $100/137=0,73$			

Навчальна дисципліна «Вступ до спеціальності»

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальн а кількість балів	кількість одиниць	максимальн а кількість балів
Відвідування лекцій	1	4	4	3	3
Відвідування семінарських занять	1	3	3	4	4
Відвідування практичних занять	1	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	3	30	4	40
Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-
Разом		-	77	-	87
Максимальна кількість балів: 164					
Розрахунок коефіцієнта: $100/164=0,60$					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Я-СТУДЕНТ			
№ з/п	Тема	Завдання	Бал
1.	Тема №1. Мій університет	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати розділ №1 навчального посібника «Я-студент». 2. У документі Microsoft Word підготувати дві хронологічні таблиці: «Історія розвитку вищої освіти в Україні» та «Історія Університету Бориса Грінченка». 3. Виконати практичні завдання у зошиті «Сходінки зростання. Практикум до навч. посібника «Я – студент»». 	5
2.	Тема №2. Я – студент - грінченківець	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати розділ №2 навчального посібника «Я-студент». 2. У документі Microsoft Word підготувати таблицю: «Права та обов'язки студентів-грінченківців». 3. Виконати практичні завдання у зошиті «Сходінки зростання. Практикум до навч. посібника «Я – студент»». 	5
3.	Тема №3. Навчальний процес та основні його складові	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати розділ №3 навчального посібника «Я-студент». 2. У документі Microsoft Word скласти таблицю «Форми організації навчання». 3. Виконати практичні завдання у зошиті «Сходінки зростання. Практикум до навч. посібника «Я – студент»». 	5
4.	Тема №4. Цифрове середовище університету	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати розділ №5 навчального посібника «Я-студент». 2. У документі Microsoft Word підготувати ЕСЕ на тему «Система електронного навчання: переваги та можливі ризики». 3. Виконати практичні завдання у зошиті «Сходінки зростання. Практикум до навч. посібника «Я – студент»». 	5
5.	Тема №5. Як мені краще організувати навчання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати розділ №4 навчального посібника «Я-студент». 2. У документі Microsoft Word підготувати ЕСЕ на тему: «Що може мені допомогти як найкраще організувати процес навчання?». 3. Виконати практичні завдання у зошиті «Сходінки зростання. Практикум до навч. посібника «Я – студент»». 	5
6.	Тема №6. Навчання через дослідження	<ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати розділ №3 та №4 навчального посібника «Я-студент». 2. У документі Microsoft Word оформити відповідно до вимог перші дві сторінки (титульний аркуш та зміст) та список літератури (10–15 позицій, за ДСТУ: 2015) 	5

		вашої майбутньої гіпотетичної курсової роботи (тематика на власний вибір). 3. Виконати практичні завдання у зошиті «Сходи зростання. Практикум до навч. посібника «Я – студент»».	
7.	Тема №7. Самостійна робота студента, його саморозвиток та саморегуляція	1. Опрацювати розділ №7 навчального посібника «Я-студент». 2. Виконати запропоновані тести до розділу №7. У документі Microsoft Word подати власні висновки відповідно до отриманих результатів кожного із тестів. 3. Виконати практичні завдання у зошиті «Сходи зростання. Практикум до навч. посібника «Я – студент»».	5
Всього:			35

ЛІДЕРСТВО СЛУЖІННЯ			
№ з/п	Тема	Завдання	Бал
	Тема №1. Знайомство	Визначити свої найголовніші (3–5) ключові цінності та записати дії, що їх демонструють	5
	Тема №2. Лідерство	Скласти таблицю «Стилі лідерства» та навести приклади видатних діячів, які їм відповідають.	5
	Тема №3. Служіння як основний вид діяльності лідера	Написати есе на тему «Лідерство та служіння»	5
	Тема №4. Корпоративна культура Університету та лідерство служіння	Написати есе на тему «Роль корпоративної культури у створенні сприятливого командного середовища»	5
	Тема №5. Лідерство у власній професії	Скласти таблицю «Лідери в історії» зазначивши їхні досягнення та помилки	5
	Тема №6. Створення команди та особливості командної роботи	Написати есе на тему «Наскільки я командний гравець?»	5
	Тема №7. Конфлікти та способи їх розв'язання з позиції лідерства служіння	Написати есе на тему «Мої п'ять успішних кроків у вирішенні конфлікту»	5
Всього:			35

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ			
№	Тема	Вид контролю	Бали
Змістовий модуль І.			

1.	Професія історика в сучасних умовах	Конспект, співбесіда	5
2.	Ознайомлення із працею: Коллінгвуд Р. Дж. Ідея історії. Київ: Основи, 1996	Конспект, співбесіда	5
3.	Ознайомлення із працею: Яковенко Н. Вступ до історії. К., 2007.	Конспект, співбесіда	5
Змістовий модуль 2.			
4.	Джерельна база дослідження	Конспект, співбесіда	5
5.	Принципи та методи історичного дослідження	Конспект, співбесіда	5
6.	Написання вступу до кваліфікаційної роботи	Конспект, співбесіда	5
			30 балів

Критерії оцінювання самостійної роботи		
№ з/п	Максимальна кількість балів	Опис критерію
1	5	Відмінно (високий рівень знань, умінь та навичок). Студент глибоко і міцно засвоїв матеріал, вичерпно, грамотно оформив роботу.
2	4	Добре (достатній рівень знань, умінь та навичок). Студент твердо знає матеріал, не допускає істотних неточностей під час відповіді на питання та помилок в оформленні роботи.
3	2–3	Задовільно (середній рівень знань, умінь та навичок). Студент знає тільки основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає неточності під час відповіді на питання, наявні помилки в оформленні роботи.
4	1	Незадовільно (низький рівень знань, умінь та навичок). Студент не знає матеріалу, допускає істотні помилки під час відповіді на поставлені питання та не дотримується вимог оформлення роботи.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Навчальна дисципліна «Я-студент»

Модульний контроль проводиться у вигляді тестування. Студенту пропонується виконати 25 тестових завдань, кожне з яких оцінюється в один бал.

Навчальна дисципліна «Лідерство служіння»

Модульний контроль проводиться у формі практичного завдання, яке студенти мають виконати до закінчення модуля.

Навчальна дисципліна «Вступ до спеціальності»

Модульний контроль №1 проводиться у вигляді тестування. Студенту пропонується виконати 25 тестових завдань, кожне з яких оцінюється в один бал. Модульний контроль №2 проводиться у формі практичного завдання, яке студенти мають виконати до закінчення модуля.

Критерії оцінювання МКР		
№ з/п	Максимальна кількість балів	Опис критерію
1	21–25	Відмінно (високий рівень знань, умінь та навичок). Студент глибоко і міцно засвоїв матеріал. Завдання виконано самостійно, грамотно, дотримано усіх вимог. Робота має творчий характер.
2	15–20	Добре (достатній рівень знань, умінь та навичок). Студент твердо знає матеріал, не допускає істотних неточностей під час відповіді на питання та помилок в оформленні роботи.
3	10–14	Задовільно (середній рівень знань, умінь та навичок). Студент знає тільки основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає неточності під час відповіді на питання, наявні помилки в оформленні роботи.
4	1–9	Незадовільно (низький рівень знань, умінь та навичок). Студент не знає матеріалу, допускає істотні помилки під час відповіді на поставлені питання та не дотримується вимог оформлення роботи.

6.4. Форма проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Формою семестрового контролю є залік, а тому підсумкова оцінка виставляється за результатами проміжного контролю.

6.5. Шкала оцінювання

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90–100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82–89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75–81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69–74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60–68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35–59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1–34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

**7. Навчально-методична картка дисципліни
Навчальна дисципліна «Я-студент»**

Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль 1						
	Т. 1	Т. 2	Т. 3	Т. 4	Т. 5	Т. 6	Т. 7
Теми							
Лекції (теми, бали)	Л. 1 (1 б.)	Л. 2 (1 б.)	Л. 3 (1 б.)	Л. 4 (1 б.)			
Семінарські заняття (теми, бали)					С. 1 (11 б.)	С. 2 (11 б.)	С. 3 (11 б.)
Самостійна робота (теми, бали)	СР до Т. 1 (5 б.)	СР до Т. 2 (5 б.)	СР до Т. 3 (5 б.)	СР до Т. 4 (5 б.)	СР до Т. 5 (5 б.)	СР до Т. 6 (5 б.)	СР до Т. 7 (5 б.)
Модульний контроль (бали)	МКР 1 (25 б.)						
Підсумковий контроль	Залік						

Навчальна дисципліна «Лідерство служіння»

Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль 1						
	Т. 1	Т. 2	Т. 3	Т. 4	Т. 5	Т. 6	Т. 7
Теми							
Лекції (теми, бали)							
Практичні заняття (теми, бали)	С. 1 (11 б.)	С. 2 (11 б.)	С. 3 (11 б.)	С. 4 (11 б.)	С. 5 (11 б.)	С. 6 (11 б.)	С. 7 (11 б.)
Самостійна робота (теми, бали)	СР до Т. 1 (5 б.)	СР до Т. 2 (5 б.)	СР до Т. 3 (5 б.)	СР до Т. 4 (5 б.)	СР до Т. 5 (5 б.)	СР до Т. 6 (5 б.)	СР до Т. 7 (5 б.)

Модульний контроль (бали)	МКР 1 (25 б.)
Підсумковий контроль	Залік

Навчальна дисципліна «Вступ до спеціальності»

Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		
	Т. 1	Т. 2	Т. 3	Т. 4	Т. 5	Т. 6
Лекції (теми, бали)	Л. 1 (1 б.)	Л. 2-3 (2 б.)	Л. 4 (1 б.)	Л. 5 (1 б.)	Л. 6 (1 б.)	Л. 7 (1 б.)
Семінарські заняття (теми, бали)		С. 1-2 (22 б.)	С. 3 (11 б.)	С. 4 (11 б.)	С. 5 (11 б.)	С. 6-7 (22 б.)
Самостійна робота (теми, бали)	СР до Т. 1 (5 б.)	СР до Т. 2 (5 б.)	СР до Т. 3 (5 б.)	СР до Т. 4 (5 б.)	СР до Т. 5 (5 б.)	СР до Т. 6 (5 б.)
Модульний контроль (бали)	МКР 1 (25 б.)			МКР 2 (25 б.)		
Підсумковий контроль	Залік					

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Жильцов О. Б., Леонтьєва О. В. Портрет першокурсника сучасного університету. *Сучасні стратегії університетської освіти: якісний вимір: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (9 берез. 2012 р.)*; за заг. ред. В. О. Огнев'юка [рекол.: В. О. Огнев'юк, В. П. Андрущенко, Л. Л. Хоружа та ін.]. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. С. 122–127.
2. Мовчун А.І. Будинки, як і люди, багато пам'ятають... (Про музейну експозицію Київського університету імені Бориса Грінченка «Історія архітектурної пам'ятки на Бульварно-Кудрявській 18/2»). *Краєзнавство*. 2013. № 3. С. 91–95
3. Морган Дж. Лідер майбутнього. 9 навичок та ідей, що зроблять вас успішними в наступні 10 років. Харків: Vivat, 2022. 320 с.
4. Огнев'юк В.О., Клименко Н.П., Левітас Ф.Л. та ін. *Сходинки зростання. Практикум до навч. посібника «Я – студент»* / за заг. ред. Огнев'юка В.О. 4-те вид., зі змінами. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2018. 84 с.
5. Погрібний А. Г. *Борис Грінченко. Нарис життя і творчості*. Київ, 1988. 268 с.
6. Феррацці К., Рез Т. Ніколи не їйте наодинці та інші секрети успіху завдяки широкому колу знайомств. Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2022. 352 с.
7. Я-студент: навчальний посібник / За заг. ред. Огнев'юка В.О. 11-те вид., зі змінами. Київ: Київ. університет ім. Б. Грінченка, 2022. 226 с.
8. Алексєв Ю. М., Кравченко Н. М., Крижанівська В. В. Вступ до історії: Курс лекцій. Навч. посібник. К., 2008. 296 с.
9. Блок М. Апологія історії або ремесло історика. Київ, 2018.
10. Джерелознавство історії України. Довідник. К., 1998.
11. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. К.: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 16 с.
12. Заборонити рашизм / В. Огнев'юк, В. Андрєєв, В. Брехуненко, М. Відейко, Б. Гуменюк, І. Гирич, Л. Масенко, Ю. Митрофаненко, В. Огризко, О. Палій, В. Піскун, П. Полянський, В. Сергійчук, П. Чернега ; за заг. ред. В. Піскун. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2023. 252 с.
13. Закон України Про вищу освіту URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
14. Зашкільняк Л. Методологія історії від давнини до сучасності. Львіва., 1999.
15. Історик і Влада. Колективна монографія / Відповідальний редактор В.Смолій; творчий керівник проекту І. Колесник. К.: Інститут історії України НАН України, 2016.
16. Історіографічний словник. Х., 2004.
17. Колінгвуд Робін Дж. Ідея історії / пер з англ. О. Мокровольський. К.: Основи, 1996.
18. Коник А. «Історична пам'ять» та «політика пам'яті» в епоху медіа-культури. Вісник Львівського університету. 2009. Вип. 32. С. 153–163.

19. Лукінюк М. В. Обережно: міфи! Спроба системного підходу до висвітлення фальшувань історії України. 2-ге вид., випр. К.: Видавництво імені Олени Теліги, 2012. 560 с.
20. Нові перспективи історіописання. К., 2004.
21. Топольський Єжи. Як ми пишемо і розуміємо історію. Таємниці історичної нарації. Київ, «К.І.С.», 2012.
22. Трегуб О. Історична пам'ять як засіб мобілізації національної свідомості. Магістеріум. Політичні студії. 2008. Випуск 31. С. 25–29.
23. Українська історіографія на зламі ХХ і ХХІ століть: здобутки і проблеми. Львів, 2004.
24. Український інститут національної пам'яті. URL: <http://www.memory.gov.ua> (дата звернення: 26.08.2017).
25. Що потрібно знати про плагіат: посібник з академічної грамотності та етики для «чайників». Режим доступу: [http://library.kubg.edu.ua /images/ stories/ Departaments/ biblio/PDF/books_ac-gr.pdf](http://library.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/biblio/PDF/books_ac-gr.pdf).
26. Яковенко Н. Вступ до історії. К.: Критика, 2007.
27. Якубова Л. Рашизм: Звір у безодні. Київ: Інститут історії України НАН України, 2023. 318 с.

Додаткова

1. Абрамов В. О., Клименко С. Ю. *Базові технології комп'ютерних мереж: навч. Посібник* / 2-ге вид. випр. і допов.; Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. 248 с.
2. Гедьо А. В., Будзар М. М. Методичні рекомендації для підготовки бакалаврських та магістерських робіт. Київ: Київський університеті мені Бориса Грінченка, 2023. URL: https://fshn.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/derzh_atest/2022-2023/%D0%9C%D0%B5%D1%82.%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4.032%D0%B1%D0%B0%D0%BA%D0%BC%D0%B0%D0%B3.pdf
3. *Нормативні документи університету* / 2-ге видання, доповнене. Київ: КМПУ імені Б. Д. Грінченка, 2006. 110 с.
4. Бойчук О. Студент у суспільстві знань – зарубіжний погляд. *Науковий світ*. 2004. С. 20–27.
5. Вітвицька С. *Основи педагогіки вищої школи: метод. посіб. для студентів магістратури*. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 316 с.
6. *Енциклопедія освіти: довідково-аналіт. вид.* / Биков В. Ю. та ін.; за ред. Кременя В. Г. та ін. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
7. Бобак Н. В., Мартинюк О. В., Марочко Н. М. Моніторинг якості освіти: міжнародний досвід. *Педагогічний пошук*. 2010. №1 (65). С. 5–11.
8. *Методика застосування технології SMART Board у навчальному процесі: Навч. посіб.* / Упоряд. Г. Ф. Бонч-Бруевич, В. О. Абрамов, Т. І. Носенко. Київ: КМПУ ім. Б. Д. Грінченка, 2007. 102 с

9. *Модернізація вищої освіти України і Болонський процес: Матеріали до першої лекції* / Уклад. М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, К. М. Левківський, Ю. В. Сухарніков; відп. ред. М. Ф. Степко. – К., 2004.
10. Огнев'юк В. О., Гупан Н. М., Дічек Н. П. та ін. *Мрії, вистраждані життям...: до 145-ї річниці з дня народження Б. Д. Грінченка: кол. монографія (у двох част.)*. Київ: КМПУ імені Б. Д. Грінченка, 2009. Ч. 1. 260 с.; Ч. 2. 186 с.

Інформаційні ресурси

1. Портал Університету: <http://kubg.edu.ua/>
2. Студентський офіс: <https://kubg.edu.ua/struktura/pidrozdili/studentskyi-ofis-navchalna-chastyna/studentskyi-ofis.html>
3. Університет у Facebook: <https://www.facebook.com/grinchenkouniversity>
4. Університет у Twitter: https://twitter.com/nash_kubg
5. Університет у Instagram: <http://instagram.com/grinchenkouniversity>
6. Бібліотека: <http://library.kubg.edu.ua/>
7. Система електронного навчання: <http://e-learning.kubg.edu.ua/>
8. Інституційний репозиторій: <http://elibrary.kubg.edu.ua/>
9. Цифрова Бібліотека Університету Грінченка: <http://dl.kubg.edu.ua/>
10. Вікі-портал Університету: <http://wiki.kubg.edu.ua/>
11. Енциклопедія історії України. URL:
<http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=F&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU>.
12. Ізборник. URL: litopys.org.ua
13. Інститут історії України. URL: <http://history.org.ua/uk>
14. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. URL: <http://archeos.org.ua/>.
15. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL:
<http://www.nbuv.gov.ua>.